

Socialdepartementet

Barnkonventionen blir svensk lag (SOU 2016:19)

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har följande synpunkter på betänkandet och barnrättighetsutredningens förslag.

- ISF avstyrker förslaget om lagen om inkorporering av barnkonventionen.
- ISF tillstyrker i övrigt samtliga av utredningens förslag om förtydliganden och kompletteringar - med koppling till grundprinciperna i barnkonventionen - i svensk rätt.
- ISF ställer sig positiv till de övriga åtgärder som föreslås av utredningen. Det gäller särskilt förslaget att en omsorgsfullt utformad svensk översättning genomförs av barnkonventionen som åtföljer konventionens autentiska text.

Barnrättighetsutredningen har haft i uppdrag att göra en kartläggning inom särskilt angelägna områden av hur väl tillämpningen av lagar och andra föreskrifter överensstämmer med barnkonventionen (inklusive de två fakultativa protokoll som Sverige har tillträtt) och vid tydliga avvikelser föreslå ändringar i lagstiftningen.

Ur ett socialförsäkringsperspektiv anser ISF att det med hänsyn till det begränsade underlag som kartläggningen av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) omfattar, är tveksamt om det går att dra några generella slutsatser om huruvida rättstillämpningen gällande insatser enligt LSS överensstämmer med barnkonventionen eller ej. ISF ställer sig likväl positiv till de förändringar i LSS som utredningen föreslår.

Utredningen har också haft i uppdrag att redovisa för- och nackdelar med att inkorporera barnkonventionen som lag i svensk rätt samt belysa vissa frågor av praktisk och rättslig karaktär som aktualiseras vid en inkorporering.

ISF anser att nackdelarna med att inkorporera barnkonventionen överväger fördelarna. Det gäller såväl vid en bedömning av konsekvenserna för det

svenska rättssystemet vid en inkorporering av barnkonventionen, som vid mer allmänna överväganden avseende införlivandet av mänskliga rättigheter (MR) och människorättskonventioner i Sverige.

Trots att FN:s barnrättskommitté rekommenderar Sverige att använda inkorporering som metod för att införliva barnkonventionen i svensk rätt, menar ISF att en sådan rättslig åtgärd kan få motsatt effekt än vad som eftersträvas. Sverige är redan folkrättsligt bunden av barnkonventionen och behöver som stat inte avge något ytterligare formellt erkännande. Krav på inkorporering kan ge missvisande signaler om att ett folkrättsligt åtagande att leva upp till en konvention inte utgör en tillräckligt tung förpliktelse i sig, utan att andra formella rättsliga åtgärder måste vidtas i stater med dualistiska system såsom Sverige. Med detta synsätt riskerar konventioners status på sikt att urholkas i stället för att stärkas.

ISF menar vidare att ett av de huvudsakliga argumenten som lyfts fram i betänkandet för att göra barnkonventionen till lag, nämligen att visa att barnets rättigheter är en prioriterad fråga i Sverige, kan vara tveksamt ur ett MR-perspektiv. Ett MR-perspektiv utgår alltid från att de mänskliga rättigheterna är likvärdiga. Sverige är folkrättsligt bunden till ett flertal andra människorättskonventioner som inte kan anses mindre viktiga än barnkonventionen. En inkorporering av barnkonventionen skulle leda till att det i princip råder olika rättsordningar för de FN-konventioner gällande mänskliga rättigheter som Sverige har ratificerat.

ISF är därför negativ till att göra barnkonventionen till svensk lag. ISF förordar i stället ett intensifierat arbete i Sverige i form av fortsatt transformering av barnkonventionens principer i svensk rätt på relevanta områden, liksom annat aktivt arbete som kan bidra till ökat genomslag för barnets rättigheter i praktiken. Genom att granska områden som berör barnets rättigheter har också tillsynsmyndigheter en central roll i detta arbete.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Maria Hemström-Hemmingsson. Susanne Eriksson har varit föredragande. I beredningen har också Joakim Söderberg deltagit.

Maria Hemström-Hemmingsson
Generaldirektör

Susanne Eriksson
Utredare och jurist